

מזת יקזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגה"צ רבי מנחם ברוך יאזע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

ניצוץ יהודי שנדלק בזמן של חשך וקשי

בפרשתנו אנו קוראים על השדוף של יצחק עם רבקה שהכל נבנה על ידי נאמנותו הגדולה של אליעזר, ללמדנו שייסוד הבית היהודי - שהבעל והאשה נאמנים זה לזה ומעריכים זה את זה. וגם בזמן של נסיון לא שוכחים את העקר ולא מתקוטטים על זוטות.

והנאמנות שבין איש לאשה מלמדים על הנאמנות שבין האדם לקונו, כמאמר חז"ל באבות "כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו".

ונביא פאן מעשה של יהודי יקר שעמד בנסיון קשה וראה השגחה פרטית גדולה, וכך דברי בעל המעשה:

נולדתי וגדלתי בארצות הברית שלפני יותר משבעים שנה, ביום מן הימים הציעו לי שדוה, ברתתי אודות המדברת והבנתי ששבתא שלה מצד האמא יהודיה ולכן אשרתי את המהלך.

השדוף הלא והתקדם ויום אחד נפגשתי עם אבא של המדברת ואמרתי לו שאני יהודי והבנתי שגם בתו יהודיה, הוא הסתכל עלי בפליאה ואמר לי מנין לך זאת? אמרתי לו שהפלה אמרה שאמא של אמא שלה יהודיה. מיד הוא

לקח מהפרשה

לקנות נאמנות בדרך אבותנו

קוראים על האבות והאמהות עלינו להתבונן היאך אנו זוכים להדבק בהם ולהתחקות אחר דרכיהם ומעשיהם.

וגם בפרשתנו אנו לומדים יסוד עצום עבורנו; אברהם ושרה עברו נסיונות על כל צעד ושעל ובנסיון העקדה היה במדת מה

נסיון לשרה יותר מאשר לאברהם, היות שאלו היה יצחק נשחט לא היה נשאר לה זרע בעולם, והנסיון הסתים בפטירת שרה ובתוך הפטירה עצמה היה נסיון לאברהם על קבורתה של שרה כמו שבארנו, ומכל מקום אברהם אבינו לא התרעם וגם שרה שמחה בכל מה שעבר עליה.

ללמדנו שגם כאשר אדם מרגיש שלא הולך לו והקשי והנסיון לא הסתים כפי שהוא צפה, עליו לדעת שהכל משגח מלמעלה בכדי לבחון אתו איך הוא מתנהג, וכאשר נדע שעקר ההצלחה אינה בעולם הזה שחולף ועובר, כי אם בעולם

פרשתנו פותחת בפטירתה של שרה אמנו, במדרשים מבאר בסגנונות שונים כיצד נפטרה אולם הכל שוים שנסמכה פרשת פטירת שרה לעקדה לומר שנפטרה על ידי ששמעה מהעקדה, נתאר לעצמנו את אברהם ויצחק עומדים בנסיון כזה קשה של העקדה, ולב שניהם שוה למסר

נפש לכבוד ה' יתברך, וכאשר הם שבים מהר המוריה הם שומעים על פטירת האשה והאמא הגדולה.

ואף שרה לא זכתה לראות בשמחת נשואי יצחק בנה יחידה, שצפתה לו זמן כה רב, ולא עוד אלא שאברהם אבינו בשעתו הקשה התנסה בנסיון נוסף עם קשי לקבר את שרה במערת המכפלה, ועליו להתחנן ולהלחם על כך למרות שה' הבטיח לו את כל הארץ.

כבר אמרנו שהתורה אינה ספורי מעשיות גרידא חלילה, התורה מלמדת אתנו דרך חיים, כאשר אנו

כן ואם לאו מתחרט".

ענין זה מבאר גם בספור עם דמה בן נתינה (קדושין לא.) שחכמים בקשו ממנו אבן לאפוד ומחמת מצות כבוד אב הוא לא מכר את האבן, ולשנה אחרת כאשר ה' שלם לו שכרו ונולדה לו פרה אדמה הוא אמר לחכמים איני מבקש אלא את המזון שהפסדתי, כל הזמן הוא התהלך עם מחשבות של הפסד בגלל המצוה.

בילקוט שמעוני מובא דבר נורא שיצחק שאל את אברהם אבינו לפני העקדה "אבא, מה תעשו לזקונתיכם, אמר לו, בני, יודעים אנו שמיתתינו קרובה. מי שנחמנו עד עכשיו הוא ינחמנו עד יום מותנו", אברהם אבינו חי כבר את אחרי הנסיון - כשהוא נשאר לבד בלי יצחק בנו יחדו - מתוך נאמנות מחלטת עם הבורא.

בהמשך הפרשה מובא המעשה של אליעזר שהלך לבקש שדוך ליצחק, חז"ל מגלים לנו שהיה נסיון גדול, אליעזר מאד רצה להיות מחתן עם רבו אברהם אבינו, והוא יכל בקלות לקלקל את השליחות, אולם הוא היה נאמן לאברהם אבינו למרות שהוא לא הצליח, למרות שהיה קשה לו למה אברהם לא לוקח את בתו לכה עבור יצחק, למרות הכל הוא בצע את שליחותו בנאמנות, וכל הדרך הוא חי את רבו.

זו הגדלה של אליעזר שזכה לההפך מארור לברוך (ב"ר) ולשמש את אברהם אדונו לנצח נצחים, הוא השפיל שהצלחה אינה פאן בעולם שהוא יהיה מחתן של אברהם, אלא בעולם הבא שהוא ממשיך להיות תלמיד נאמן לאברהם.

יסוד עצום זה עלינו לקחת מפרשתנו; לכל אחד יש קשיים וזהו בדיוק הנסיון כאשר לא הולך כמו שצפינו היאך אנו מתנהגים, ובפרט בבית כאשר ילד שבר דבר מה או כאשר נחלנו הפסד או מפלה, הילדים בוחנים את ההורים כיצד הם מגיבים, כאשר אדם שובר את הפלים והוא מתפרץ ומתמרמר וכועס, הילדים רואים סרט חי איך אמורים להתנהג, כשהדברים לא מסתדרים ואוי לו לחנוך שפזה.

מאידיך כאשר אדם נשאר שלו ולמרות הקשי והכעס שמפעפע בקרבו הוא לא מתרעם, אלא אדרבה ממליך את ה' על הנסיון, הנהגה זו חודרת לילדים וגם הם ינהגו באצילות ורוממות הרוח, כאשר אדם משגן עם ילדיו שהעולם הזה חולף והעקר לעשות את רצון ה' ולקבל את הכל בשמחה חיים הם יהיו רגועים ושלווים, חיים של עולם הבא בעולם הזה.

הבא, וכל קשי מקנה לנו נצח נצחים של אשר ותענוג שאי אפשר להשיג בדעתנו, לא נחלש בדעתנו ולא נתאכזב כאשר מה שצפינו לו בושש מלבא.

במד"ש (ילקו"ש) מובא שאברהם אבינו שר על שרה את כל האשת חיל' - בהספד של שרה אברהם אמר את כל מעלותיה של שרה, שכל שנותיה היו שנים טובה, ובפטירתה ראו איך היא היתה נאמנת לה' בכל הקשיים, וכיצד היא שמחה בכל הטוב שה' נתן לה, והו' ותשחק ליום אחרון" - שפיוס האחרון בזמן שאדם נפרד מעולם הנסיון ונשמתו עולה להתענג על ה', זוהי השמחה הגדולה עבורו, ולפיכך בהספד של שרה נאמר ולבכותה כ' קטנה, כי כעת היא הולכת לאכל מפרי מעשיה בעולם הבא ועבורה הוא יום של שמחה, (ובגיל מאה עשרים ושבע אנו מודים על שנת העשרים - בת ק' כבת כ' - שהברר שהיה לטובה; כאשר היא המליכה את ה' בנסיון הקשה של העקדה מתברר הזכות הגדולה שהתחנתה כשהיתה צעירה ועל ידי כך להביא את יצחק שעמד בנסיון).

נמצא שבקניית המערה הוכיח אברהם אבינו את נאמנותו הן כלפי שמיא - שלמרות שהיה בזמן של קשי וצער, הוא נשאר איתן וקנה בכסף מלא את מערת המכפלה לטובת שרה, למרות שה' הבטיח לו את הארץ, והן כלפי שרה - שנלחם על שדה עפרון לקנות בית לשרה, וכמבאר בגמרא (ב"ב נח.) שאברהם ושרה עובדים את ה' בבית המקדש שלהם במערת המכפלה, ובזה הראה אברהם את נאמנותו הגדולה לשרה למרות שהיא כבר נפטרה, ולפיכך למדו בגמרא (קדושין ב.) את קנין אשה מקנינו של אברהם את שדה עפרון, ללמד כל חתן שהולך לקדש את אשתו נאמנות מהי!.

בגמרא בעבודה זרה (ג:) מובא באריכות שלעתיד לבוא הגויים גם ירצו לקיים מצוות, וה' יאמר להם מצוה קלה יש לי וסכה שמה, וכאשר הם ישבו בסכה ה' יוציא חמה מנרתיקה והם יבעטו בסכה, ההבדל בין יהודי לגוי נמדד בזמן שלא הכל הולך כשורה - נסית, התאמצת, אתה נוהג פראוי, ומשום מה אתה לא מצליח, התפללת לזכות לישועה וזה לא קרה - איך אתה מתנהג האם אתה מתמלא תרעמת, או הכנעה, גוי בועט ואלו יהודי יוצא בראש מרכן ואדרבה הוא מבין שה' מוצק אתו בכדי להביא אתו להצלחה האמתית בעולם הבא.

בגמרא (ב"ב י:) מובא שיהודי שהביא צדקה על מנת שיחיה בנו גם אם הבן נפטר רחמנא לצלן זה צדקה, וכתב רש"י "ישאל דעתן לשמים, בין יחיה בין לא יחיה אינו מהרהר אחר מדת הדין, אבל גוי אינו נותן אלא על מנת

הבטול שלהם לפני ה' בכל מצב גם בזמנים קשים, והם זכו לכך על ידי שכל מחשבתם היתה על ה' וביתם היה בית המקדש - בכל מעשה הם חשבו מה רצון ה'.

ובפרט בימים אלו שכלל ישראל עוברים זמנים לא קלים, זה זמן לאחז במעשי אבותינו ולהתחזק באמונה ובטחון בקב"ה, בהרגשה של עבד שמבקש לקיים את רצון האדון גם כשלא נח לו.

עלינו לדעת שהקשיים הם מבורא עולם, אולם ההתמודדות נתונה ביד כל אחד. אתה מחליט אם לעסק בקשי ולהתלונן כל הזמן ולהרגיש שחסר לך, או להגדיל את כל הטוב שכן יש לך ולשמח בחלק הטוב והנפלא שה' נתן לך.

וזה שאמרו חז"ל (אבות ה') "כל מי שיש בו עין טובה רוח נמוכה ונפש שפלה מתלמידיו של אברהם אבינו, והוא אוכל בעולם הזה ונוחל עולם הבא", אם תדבק באברהם אבינו ותרגיש שלא מגיע לך כלום ומה שיש זה הכי טוב, אתה תהנה גם בעולם הזה וגם תקבל עולם הבא.

כשנתבונן בפרשתנו נראה דבר מאד מעניין, שלמרות שעקר הפרשה עוסקת בשליחותו של אליעזר להביא שדוף ליצחק אבינו, לא הזכר שמו של אליעזר אפילו פעם אחת, ולא עוד אלא שבכל התורה כלה לא הזכר שמו של אליעזר אלא פעם אחת, ותמיד התורה מזכירה אותו כעבד אברהם, ללמדנו שעקר מעלתו של אליעזר, זה הבטול המחלט שלו לאברהם אבינו.

ולא עוד אלא שכל אלופי ונשיאי ישמעאל ועשו, הזכרו בשמותיהם ובגדלתם, היות שכל המהות שלהם הנו גדלה וגאווה בעניני עולם הזה, מאידך עבדי אבות נשתבחו בכך שהם עבדים וחז"ל מלמדים אותנו שיפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים, כי עלינו להדבק בנאמנות התמימה של אליעזר מתוף ידיעה שהעבדות והבטול לקב"ה והציות לגדולי ישראל הנו מיסודות היהדות.

המעלה של כלל ישראל - שהם לא מחשיבים את עצמם, להפך הם מבטלים לה' ולפיכך מאריכה התורה בכל הנסיונות של האבות ללמדנו על גדל

מעשה. והצדיקים שממשיכים את דרכם של האבות הקדושים הם מרפבה לשכינה כי ה' שוכן במי שתדבק בו.

ידוע שהרבי מקוצק יצא מהחדר שהסתגר בו זמן רב ושאל

"היכן ה' היכן ה'?" ובני ביתו לא הבינו לפשר שאלתו והוא ענה להם: "ה' נמצא היכן שתכניס אתו". ה' יזכנו לבקש ממנו מכל הלב בבקשות אישיות וחסמות ולהודות לו על כל הטוב ולצעק על גאלתנו ועל הצלת כל כלל ישראל במהרה וברחמים.

האהל של האבות והאמהות היתה מקום להשראת השכינה, כמו שאמרו חז"ל שהיה ענן קשור על האהל והיתה ברכה בעסה ונר היה דולק. האבות והאמהות חיו את ה' והבית שלהם היה בית המקדש

כי בכל מעשיהם הם היו דבקים בקדוש ברוך הוא. בעת ששרה אמנו הפרישה חלה היא חשבה על הילד שלה - יצחק (בענין שנאמר אצל אדם הראשון שהיה חלתו של עולם), וכן היא חשבה על קדוש ה' שיהיה דרך הלחם כאשר יברכו עליו את ה', וכן הלאה בכל

פנינים מתוקים

בימים אלו ראוי לבקש מה': 'רבוננו של עולם, אני מודה לך על כך שאני יכול לשבת בשלום, אבל אני מבקש שלא רק לי יהיה טוב ורגוע אלא לכל כולל! יהיה טוב, שכלנו נזכה לשוב אליך באמת, שכלם יוכלו לשבת בביתם ולעבד אותך, שלא יהיה נזק לאף יהודי, שכל אויבי ישראל יכלו ויאבדו וידעו בלם כי אתה ה' לבדך עליון על כל הארץ'. וה' מחבב מאד שאדם מתפלל על אחרים ומתאונן ומצטער בצערם של ישראל.

...

ה' מצוה אתנו בתורה הקדושה למחות את זכר עמלק - שלא ישאר מהם שום זכר וחו"ל מבארים באריכות שבגלל לילה אחד שאנג נותר בחיים אנו סובלים עד היום. וזה למוד לשרש ולבער את כל העמלקים ואף את המדות הרעות ששרשם בעמלק.

וכן אנו לומדים מכך את מעלת היחיד, שאם במדת פריענות כך שעמלק אחד זכר לחולל נזקים גדולים עד מאד שאנו סובלים מכך עד היום, אם כן, הרי מרבה מדה טובה ובודאי שכל יהודי ויהודי יכול לחולל דברים מפלאים בזמן מועט שימשכו לדורי דורות.

...

פרשתנו עוסקת בשדוך של יצחק ורבקה, וכל המעשה מובא באריכות כמו שאמרו חז"ל (ב"ב) "יפה שיחתן של עבדי אבות יותר מתורתן של בנים", וזה מחמת ש"גדול תלמוד שמביא לידי מעשה" (קדושין מ:) שתכלית התורה הקדושה היא לעדן את האדם ולהביאו למעשים טובים וישרים.

ופרשה זו פותחת 'ואברהם זקן בא בימים וה' ברוך את אברהם בכל' אברהם אבינו הרגיש שיש לו הכל, למרות שהיו לו קשיים רבים ונסיונות שונים, הוא הסתפל על כל הטוב שיש לו, היות שאברהם אבינו חי את הבורא, והרגיש את אהבת ה' אליו, ובכל עת עסק ברוחניות ובזה היה לו שלמות, ולפיכך הרגיש שלא חסר לו כלום.

ראוי לנו להתבונן שבאנו לעולם הזה בכדי לקנות שלמות רוחנית ובמקום לעשות עסק מענייני העולם הזה העולם הזה, נשקיע בקניינים רוחניים, נחשב בכל מעשה היאך אנו דבקים בבורא. נראה בכל דבר את הטוב והחסד שה' משפיע עלינו, ונקניס את הדעת הזו בתוך הבית, בשבת קודש נשב עם כל בני המשפחה, ונשיר שירים של שיר ושבח לבורא עולם במלים משלנו, על כל הטוב שיש לנו בבית, ונקניס את הדעת של אברהם אבינו בחיי היום יום.

כמו שאנו רואים אצל אליעזר, ששם את הצמידים על ידי רבקה, כענין לוחות הברית ועשרת הדברות, כן! המעשים הפשוטים שאנו עושים בבית, כאשר אנו מכניסים בהם קצת מחשבה של אהבת ה', של נאמנות אליו יתברך, הם הופכים להיות יסודות היהדות.

כאשר אנו באים הביתה ונותנים הרגשה טובה לבני ביתנו, כשאנו מחמיאים ומפרגנים על כל הטוב שהם טורחים עבורנו השכינה שורה בביתנו, המעשים הפשוטים שלנו מקדשים את הבית שלנו בקדשות בית המקדש.

הבין את הטעות והסביר לי שאמנם הסבתא אוהבת ישראל, והיא מבקרת בארץ ישראל לפעמים, ואולי לכן טעו לחשב שהיא יהודיה, אבל באמת היא לא יהודיה.

הפיתי בתדהמה אולם מיד התעשתי ואמרתי, אם כך זה לא מתאים לי. כשהגעתי הביתה היתה לי הרגשה שכל מה שהשקעתי בשדוך היה בעצם בדבר האסור, אמנם לא ידעתי וחסרתי שהיא יהודיה, מפל מקום היתה לי הרגשה רעה.

ולמרות שעד אז הקשר שלי ליהדות היה קצת רופף, דוקא המצב הזה שכמעט והשתדכתי עם גויה, רח"ל, זה עורר בי את הניצוץ היהודי שבי וגמלה ההחלטה בלבי להתחזק ביהדות ולשמר תורה ומצוות בשלמות.

היות שהמקום שבו גרנו היו בו מעט יהודים שומרי תורה ומצוות, רצייתי לטוס לגיו יורק וללמד שם בישיבה. היה זה ביום ששי בבקר ושעתי שעת שבת כבר אגיע למחוז חפצי. הכל הלך פשוטה ב"ה, אולם בזמן הנחיתה הודיע הקברניט שיש עכוב בגלל עמס של מטוסים.

הסתכלתי על השמש דרך חלון המטוס וראיתי שהיא כבר נוטה למערב, אולם קויתי לה' שתכף המטוס ינחת ולא אחלל שבת, חלילה.

אחרי חצי שעה שהמטוס חג ועדין לא נחת, הסתכלתי שוב על השמש וראיתי שהיא נטתה עוד יותר, וכנסתי ללחץ וידעתי ששום דבר לא יוכל לעזור לי מלבד מתפללה, וכך התפללתי מעמק לבי ואמרתי 'רבוננו של עולם בוחן לבות וכליות, אתה יודע שכל מה שנסעתי זה בכדי לפרש ולהבדל מאומות העולם וממנהגיהם ולהתקרב אליה, אני רוצה ללכת בדרכו של אברהם אבינו שעוב את הכל ודבק בה ועמד בכל הנסיונות מתוך נאמנות אליה, אגא ה', שלא תצא תקלה תחת ידי ולא אבוא לחלול שבת'.

הרגשתי שה' הטא אוננו לי ותפלתי התקבלה, ואכן לאחר מספר רגעים הודיע הקברניט שפעת התאפשר לנחות, מיד נתתי שיר ושבח לבורא עולם, נחתנו מספר דקות לפני השקיעה הנחתתי את התיק עם כל המקצה שהיה ברשותי באיזו פנה בשדה תעופה, ויצאתי רגלי לכוון העיר.

הלכתי קרוב לשש שעות במאמצים כבירים עד שהגעתי לשכונת יהודית, דפקתי על אחד הדלתות שהיה קבוע שם מזוזה, בעלי הבית חששו לפתח לי, בקשתי שיוציאו לי כוס לקדוש ומאכל לקבוע עליו סעודה, כשהם שמעו את בקשתי הם הבינו שאני יהודי כשר ומיד הכניסו אותי לביתם וארחו אותי במשך כל השבת בעין יפה.

במוצאי שבת נסעתי לשדה התעופה ולמרבה הפלא התיק היה מונח באותו מקום. כאשר ספרתי זאת לאנשים הם אמרו שזהו נס גדול, היות שהמקום שם מלא באנשי פשע שחומסים ובוזזים מכל הבא ליד.

הרגשתי שוב את השגחת ה' עלי, ומני אז התחזקתי יותר ויותר ביהדות, גם שאר בני המשפחה התחזקו ביהדות וכיום אני גר בירושלים עיר הקדש, וצאצאי המרבים כ"ג, הולכים בדרכי התורה והמצוות.